

בש"פ 4955/22 - מדינת ישראל נגד אלהין וורקו, אייג'אג'ום טספאי, בלטה באשא, גשאו מנגסטו

בבית המשפט העליון

בש"פ 4955/22

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיבים: 1. אלהין וורקו
2. אייג'אג'ום טספאי
3. בלטה באשא
4. גשאו מנגסטו

בקשה (ראשונה) להארכת מעצר מעבר לתשעה
חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ה' באב התשפ"ב (2.8.2022)

בשם המבקשת: עו"ד טליה קצב

בשם המשיב 2: עו"ד יניב אביטן

בשם המשיב 3: עו"ד רומן קלוגרמן, עו"ד בירו אקלו

בשם המשיב 4: עו"ד ליאוניד פרחובניק

החלטה

1. בפני בקשה ראשונה להארכת מעצרו של המשיבים מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות ואכיפת - מעצרים), התשנ"ו-1996, החל מיום 4.8.2022 בתשעים יום או עד למתן פסק דין בתפ"ח 10263-11-21 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם.
2. המשיב 1 נתן את הסכמתו לבקשה, וביום 20.7.2022 הוריתי על הארכת מעצרו בהתאם. על כן, הדיון להלן יעסוק בהארכת מעצרו של המשיבים 4-2 בלבד.
3. העובדות הצריכות לעניין פורטו בהחלטה שניתנה ביום 7.2.2022 בעניינו של המשיב 2 (בש"פ 586/22, השופט ש' שוחט), ולפיכך אדרש אליהן בקצרה בלבד. ביום 4.11.2021 הוגש נגד המשיבים 4-1 כתב אישום לבית המשפט המחוזי המייחס להם ביצוע בצוותא של עבירת רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 300(א) רישא, 301א(א) (7) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בתמצית יאמר כי כתב האישום מגולל אירוע אלים ואכזרי שאירע ביום 28.9.2021, ובמהלכו, לפי הנטען, המשיבים תקפו את המנוח במכות וכך גרמו למותו. על-פי כתב האישום, שלושה מהמשיבים (למעט משיב 2) הכו את המנוח בראשו באמצעות חפצים שונים - קרש עץ, אבנים, ובקבוק זכוכית שבור, ואילו המשיב 2 בעט בעוצמה בראשו. יצוין כבר עתה כי אירוע התקיפה תועד במצלמות אבטחה, אם כי הצדדים חלוקים לגבי חלק מן הפרטים הנצפים בסרטונים.
4. המשיב 1 נעצר בערב האירוע, והמשיבים 4-2 נעצרו במהלך השבועיים שלאחר מכן. מעצרו הוארך מעת לעת. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של המשיבים כולם עד תום ההליכים. בו ביום ביקשו המשיבים לדחות את מועד הדיון במעצרו לשם לימוד חומר החקירה. בית המשפט המחוזי (השופט נ' סילמן) קבע כי קיים "ניצוץ ראיתי", והורה על מעצרו של המשיבים עד למתן החלטה אחרת.
5. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 16.12.2021 הסכימה באת-כוחו של המשיב 1 לקיומן של ראיות לכאורה ולמעצרו עד תום ההליכים, וכך הורה בית המשפט המחוזי. המשיבים האחרים התנגדו לקיומן של ראיות לכאורה, ובדיונים שהתקיימו בימים 15.12.2021, 16.12.2021 ו-28.12.2021 טענו לקיומה של חולשה ראיתית. במסגרת הדיון הסכימו המשיבים כי ההחלטה בעניין הראיות לכאורה תתייחס לסוגיית חלקם היחסי באירוע ולשאלת הצורך בהזמנת תסקיר מעצר בעניינם.
6. ביום 5.1.2022 הורה בית המשפט המחוזי גם על מעצרו של משיבים 4-2 עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. לאחר בחינת הראיות לכאורה בית המשפט המחוזי מצא כי קיימת תשתית ראיתית מספקת למעצרו, בעיקר בהתבסס על סרטונים ממצלמות האבטחה. בית המשפט המחוזי הדגיש כי ניתן לבודד את חלקו של כל אחד מהמשיבים בסרטונים, בהתאם לקומתו ובגדיו. ביחס למשיב 2 צוין כי הסרטון הרלוונטי שבו נקלטה דמותו מלמד לכאורה כי לאחר שהכה את המנוח וטרם תקיפתו בידי המשיבים 4-3, הוא הסתובב והתרחק מהזירה. בית המשפט המחוזי הבהיר, כי עניינו של המשיב 2 מעורר התלבטות, בשל כך שבניגוד לאחרים הוא לא עשה שימוש בנשק קר. יחד עם זאת, כך צוין, צפייה בסרטון הרלוונטי מעלה שהמשיב 2 בעט במנוח בה בעת שהמשיב 1 הכה בו בקרש, כך שקיימות ראיות לכאורה לאחריותו של המשיב 2 מכוח ביצוע בצוותא. בסיכומי של דבר, לנוכח "מסוכנותם הקיצונית" של המשיבים, שאינה "ברת הקהיה לעת הזו", בית המשפט המחוזי קבע כי אין מקום לעריכת תסקירי מעצר בעניינם והורה כאמור על מעצרו עד תום ההליכים.

7. המשיב 2 הגיש ערר על החלטה זו, ובו נטען כי חלקו באירוע פחות משל שותפיו לכתב האישום, כך שאין תשתית ראייתית לכאורית מספקת להרשעתו בעבירת הרצח. לשיטתו, יש בכך כדי להצדיק את בחינת האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. ביום 7.2.2022 בית משפט זה קיבל את הערר במובן זה שהדיון הוחזר לבית המשפט המחוזי לצורך הגשת תסקיר מעצר ובחינת חלופות מעצר בעניינו של המשיב 2 (בש"פ 586/22 הנזכר). עוד צוין, כי מוצדק לבחון את מסוכנותו של המשיב 2 לנוכח העובדה שבניגוד למשיבים האחרים הוא לא השתמש בכלי משחית ואף עזב את הזירה בשלב קודם.

8. המשיבים 3-4 הגישו אף הם ערר על ההחלטה, אולם לאחר שמיעת המלצתו של בית משפט זה חזרו בהם ממנו ביום 1.3.2022 (בש"פ 857/22, השופטת ע' ברון).

9. ביום 8.3.2022 הוגש תסקיר מעצר בעניינו של משיב 2. במסגרת הערכת מסוכנותו של המשיב 2, עמד שירות המבחן על הפער בין ההתרשמות ממנו כאדם בעל תפקוד תקין במישורי חייו השונים עד למעצרו והיעדר עבר פלילי בעניינו, לבין חומרת העבירה המיוחסת לו. שירות המבחן לא שלל קיומו של סיכון בהתנהלותו של המשיב 2, בציינו כי קיים קושי להעריך את המסוכנות הנשקפת ממנו, וכי הדבר משליך על האפשרות להעריך את יכולתו של המפקחות המוצעות לפקח עליו. אשר על כן, שירות המבחן נמנע מלהמליץ על שינוי בתנאי מעצרו של המשיב 2.

10. לאחר קבלת התסקיר, ביום 9.3.2022 נערך דיון בעניינו של המשיב 2 בבית המשפט המחוזי, ובו חזר בא-כוחו על הטענה כי יש לשחררו לחלופת מעצר. בהקשר זה נטען כי ישנה בעייתיות בתסקיר אשר לא מצא פגם במפקחים והתקשה להעריך את מסוכנותו של משיב 2. בהחלטתו מתום הדיון, בית המשפט המחוזי קבע כי אין לשנות מההחלטה המורה על מעצרו של משיב 2 עד לתום ההליכים. בית המשפט המחוזי חזר והתייחס לחומרת העבירה ולחזקת המסוכנות שלא נסתרה, והדגיש את המשקל שיש לייחס להיעדרה של המלצה משירות המבחן. על החלטה זו לא הוגש ערר.

11. אשר לתיק העיקרי, ההליך מצוי כעת בשלב שמיעת ההוכחות, ועל-פי המתואר בבקשה נשמעו עד כה ארבעה עדי תביעה. לעת הזו קבועים שלושה מועדי הוכחות לחודשים ספטמבר ואוקטובר.

12. בבקשה שבפני טענה המדינה כי יש להאריך את מעצרו של המשיבים, בשים לב לחזקת המסוכנות הקמה בעבירת רצח, ובהתחשב בכך שההליך העיקרי מתקדם בקצב משביע רצון. המדינה מדגישה כי המעשה המיוחס למשיבים - תקיפה אכזרית של המנוח על רקע ויכוח של מה בכך - מצביע על מסוכנותם הגבוהה. עוד נטען כי אף ששירות המבחן התקשה לגבש הערכה לגבי רמת הסיכון הנשקפת ממשיב 2, לא נשלל קיומו של סיכון כזה.

13. בדיון שהתקיים בפני ביום 2.8.2022 התנגדו באי-כוחם של המשיבים להארכת מעצרו. בא-כוחו של המשיב 2 חזר על עמדתו כי יש להעבירו לפיקוח אלקטרוני, בשים לב לכך שחלקו בביצוע העבירה פחות, כמו גם לקושי בתסקיר שירות המבחן שבו נטען כי אין יכולת להעריך את מסוכנותו. באי-כוחם של משיבים 3-4 הוסיפו וטענו כי המשפט צפוי להתארך עוד זמן רב, בהתחשב בכך שהם כפרו בעובדות כתב האישום, ואף מעלים טענות בדבר חלקם היחסי באירוע. עוד הודגש כי היעדר עבר פלילי בעניינם מצדיק לבחון את מסוכנותם באמצעות שירות המבחן.

14. באת-כוחה של המדינה חזרה על נימוקי הבקשה והדגישה כי אין מקום להבחנה בין חלקם של המשיבים השונים, שבסופו של דבר תרמו כולם במעשיהם למותו של המנוח.

15. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי לכלל מסקנה שדין הבקשה להתקבל ביחס למשיבים כולם. עבירת הרצח המיוחסת למשיבים היא מהעבירות החמורות ביותר בספר החוקים. היא מקימה חזקת מסוכנות סטטוטורית, ורק במקרים חריגים ישוחרר נאשם בעבירת רצח לחלופת מעצר (ראו למשל: בש"פ 5275/21 מדינת ישראל נ' תאג' פסקה 6 (8.8.2021)). משיבים 3-4 טוענים כי יש הכרח להידרש לתסקיר של שירות המבחן כדי להעריך את מסוכנותם, בפרט לאחר שאפשרות זו ניתנה למשיב 2. אינני סבורה כך. התסקיר הוא אכן כלי חשוב שביכולתו לסייע לבית המשפט בבואו להעריך את מסוכנותו של נאשם, אולם אין חובה שבדין להורות על עריכתו. במקרה זה, מסוכנותם הרבה של המשיבים נלמדת מהאכזריות המאפיינת את דרך ביצועה של העבירה, כאשר בשלב זה אין עוד חולק על קיומן של ראיות לכאורה לכך. בנקודה זו לאורך ההליך, כאשר מדובר בהארכת מעצר ראשונה, ונוכח המסוכנות המובהקת הנלמדת מטיב המעשים, אין אפוא מניעה שבדין להאריך את מעצרם של המשיבים אף ללא תסקיר (ראו והשוו: בש"פ 4214/21 אבו ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (21.6.2021)). ההשוואה למשיב 2, שבעניינו הורה בית משפט זה על עריכת תסקיר, אינה מועילה ליתר המשיבים. ראשית, כפי שתואר, המשיבים חזרו בהם מן הערר שהגישו באופן המחליש לפחות במידת מה את טענותיהם בעניין זה. שנית, כפי שציין השופט שוחט בהחלטתו, אין להתעלם לגמרי מן ההבדל בין מעשיו ופעולותיו של המשיב 2 ליתר המשיבים בשלב הקריטי של תקיפת המנוח. הבדל זה שימש יסוד לצורך בבחינה מדוקדקת יותר של מסוכנותו של המשיב 2, בהתאם להערכתו של שירות המבחן.

16. יחד עם זאת, אף אם היה בהבדל זה כדי להצדיק שוני בהוראה על עריכת תסקיר, אין בו לבדו, בשלב זה, כדי להצדיק תוצאה שונה, במסגרת הדיון בבקשה להארכת מעצרם של המשיבים. כמתואר לעיל, שירות המבחן סבר כי בשלב זה ישנו קושי להורות על מעצרו של המשיב 2 בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי בחן את תסקיר שירות המבחן ומצא כי אין מקום לשנות מן ההחלטה על מעצר עד תום ההליכים. על החלטה זו לא הוגש ערר. לכך יש השלכה לא רק על ההיבט הדיוני הצר. יש קושי בכך שהמשיב 2 בוחר להעלות את טענותיו ביחס לתסקיר כעת, במסגרת דיון בבקשה להארכת מעצר, מבלי שהגיש ערר על עצם החלטתו של בית המשפט המחוזי לסמוך ידיו על מסקנותיו של שירות המבחן. לפיכך, ואף אם הטענה שהעלה המשיב 2 ביחס לתסקיר אינה חסרת טעם, בשלב זה לא מצאתי כי יש בה כדי לשנות מנקודת האיזון בדבר חזקת המסוכנות הקמה גם בעניינו, בהתחשב בחלקו בפרשה. עם התקדמות המשפט והגשת בקשות נוספות להארכת המעצר, ככל שיוגשו, טענות המשיב 2 ישובו ויבחנו בהתחשב בשלב שבו ימצא ההליך.

17. אשר על כן, אני מורה בזאת על הארכת מעצרם של משיבים 2-4 מיום 4.8.2022 בתשעים יום או עד למתן פסק דין בתפ"ח 10263-11-21 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם.

ניתנה היום, י' באב התשפ"ב (7.8.2022).

ש ו פ ט ת